

Systematiskt kvalitetsarbete - Uppföljning 2020/2021 Grundskolenämnd

Innehållsförteckning

Inledning	3
Sammanfattning	3
Analys av helheten	3
Identifierade utvecklingsbehov	4
Analys	5
Nationella mål: Kunskap, utveckling och lärande.....	5
Nationella mål: Normer, värden och inflytande	11

Inledning

Varje skolenhet arbetar enligt skollagen systematiskt och kontinuerligt med att följa upp verksamheten, analysera resultaten och med utgångspunkt i detta planera och utveckla utbildningen. Syftet är att uppfylla målen i grundskolans läroplan och andra nationella mål som till exempel barnkonventionen samt de kommunala mål som beslutas i verksamhetsplanen upprättad av grundskolenämnden i Huddinge kommun. Ambitionen är att skapa dialog om måluppfyllelsen, orsakerna till eventuella brister, samt åtgärderna för att höja måluppfyllelsen. Grundskolornas systematiska kvalitetsarbete och resultat på enhetsnivå följs upp av huvudmannen.

Denna rapport är en sammanfattning av uppföljningen av grundskolans samlade systematiska kvalitetsarbete för läsåret 2020/2021. Med anledning av hög arbetsbelastning under pandemin genomförde skolorna ingen skriftlig uppföljning av läroplanens målområden *Rektorns ansvar* och *Övergång, samverkan och omvärlden*. Mot bakgrund av detta ingår inte uppföljning av dessa läroplansområden i denna sammanfattande uppföljningsrapport för grundskolan.

Sammanfattning

Analys av helheten

I grundskolenämndens verksamhetsplan för innevarande år samt i tillhörande arbetsplan anges två prioriterade områden för grundskolan vilka har identifierats som utvecklingsområden i tidigare uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet. Dessa prioriterade områden är:

- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet
- Skapa förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö

I uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2020/2021 som sammanfattas i denna rapport kan konstateras att dessa två områden fortsatt är utvecklingsområden för grundskolan. Ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete och en lärmiljö som är tillgänglig för alla elever är grundläggande förutsättningar i arbetet för att alla elever ska nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt i enlighet med läroplanens mål. Nuläge i form av styrkor och utvecklingsområden inom ramen för dessa prioriterade områden samt kunskaps- och enkätresultat redogörs för nedan. Därtill redogörs för fortsatt arbete under läsåret 2021/2022 under rubriken *Identifierade utvecklingsbehov*.

Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet

Genom kvalitetsdialoger och skolornas uppföljningsrapporter kan konstateras att flera skolor har ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete, men att man kommit olika långt i detta. Vidare kan konstateras att förvaltningskontorets arbete med att stödja skolorna har utvecklat skolenheternas arbete med att bearbeta data, analysera, och identifiera utvecklingsområden som sedan tas med i skolenhetens fortsatta utvecklingsarbete. Detta har skett genom stödfrågor för analys i Stratsys, workshop vid tidpunkter för skolornas planering och uppföljning samt vid Skolledarforum med fokus på systematiskt kvalitetsarbete där alla skolledare deltar. Det finns dock skillnader mellan skolor och rektorsområden vad gäller hur långt verksamheten har nått i utvecklandet av det systematiska kvalitetsarbetet. Därtill finns ett behov att utveckla uppföljning och analyskompetens i grundskolan som helhet.

I de skolor där formerna för det systematiska kvalitetsarbetet är väl utvecklat kan man se en förändring av kvalitet och resultat i positiv riktning över tid. Förvaltningen kan vidare konstatera att många av de skolor som har ett väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete också har haft samma skolledning under en lägre tid och därmed kunnat utveckla systematiska former och långsiktighet i sitt arbete.

För de skolor som befinner sig i ett socioekonomiskt utsatt område kan konstateras att ett mycket väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete är en central förutsättning för att utveckla kvalitet i verksamheten. Men även om ett sådant utvecklat kvalitetsarbete finns är kunskapsresultaten för eleverna i dessa skolor trots det inte i nivå med resultaten för elever i andra områden i kommunen. Dessa skolor lyfter särskilt vikten av att följa elevernas kunskapsprogression och synliggöra lärandet för eleverna. Detta bland annat eftersom att elevgruppen ofta förändras och byts ut. Flera skolor lyfter behovet av att analysera behov och progression på gruppnivå och att följa progressionen för samma elevgrupp, och inte jämföra med andra årskullar.

Skapa förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö

Inom ramen för verksamhetsplan och arbetsplan är skolornas arbete med tillgänglig lärmiljö ett prioriterat fokusområde. Alla skolor har inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete identifierat att de på olika sätt behöver arbeta med utvecklingsinsatser för tillgänglig lärmiljö. En tillgänglig lärmiljö är avgörande för att ge alla elever möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Det handlar om insatser för att utveckla den pedagogiska lärmiljön, den sociala lärmiljön och den fysiska lärmiljön för att på så sätt öka graden av tillgänglighet i lärmiljön. Alla skolor har olika utgångsläge och behov och därför ser också de identifierade utvecklingsområdena och insatserna olika ut. Ett gemensamt utvecklingsområde är att definiera begreppet och skapa en gemensam referensram för det fortsatta arbetet i skolorna.

Övergripande kan konstateras att det finns stora skillnader mellan och inom skolor i arbetet med att utveckla och skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Flera skolor lyfter behov av en tillgänglig lärmiljö och anpassad undervisning för att möta alla elevers behov. Det handlar om att öka kompetensen för att kunna möta alla elevers behov genom till exempel att förändra synsätt och arbetssätt i syfte att utveckla och anpassa skolans organisation, elevhälsans främjande arbete och differentiera undervisningen, det vill säga att "bredda basen".

Kunskaps- och enkätresultat

I kunskapsresultaten för år för läsåret 2020/2021 kan konstateras en positiv trend avseende indikatorn meritvärde och en liten uppgång sedan föregående år avseende indikatorn yrkesbehörigheten för elever i år 9. Elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen är den enda indikator som har en fortsatt negativ trend i år 9, även om det rör sig om en liten sänkning varje år.

I elevenkäten kan konstateras en uppgång för samtliga frågeområden i år 9 i jämförelse med året innan. Resultaten för trygghet på totalen avseende föregående år (2020) visade dock på en nedgång varför årets utfall området är i nivå med resultaten för 2019. Frågor som har högst andel nöjda elever för samtliga årskurser rör delar av undervisningen såsom att lärarna hjälper eleverna när de behöver det. De frågor som har lägst andel nöjda i elevenkäten rör studiero, inflytande och att undervisningen är motiverande på så sätt att den gör eleverna nyfikna att lära sig mer. Resultaten för nöjdhet och studiero har en positiv trend i år 9. Utfallet för studieron är dock fortsatt låg i jämförelse med riket. För de lägre årskurserna fluktuerar resultaten mellan åren och för vissa frågeområden kan konstateras ett lägre resultat i relation till året innan. Det finns skillnader i resultat mellan enheter och även mellan geografiska områden. På övergripande nivå har skolor i socioekonomiskt utsatta områden lägre resultat än övriga skolor i kommunen.

I skolornas uppföljningsrapporter anges olika orsaker till positiva respektive negativa utfall och trender avseende kunskaps- och enkätresultat för den enskilda skolan och rektorsområdet. Förvaltningen ser ett antal orsaker och utvecklingsområden som är gemensamma för flera skolor och för grundskolan som helhet. Dessa orsaker och utvecklingsområden ryms också inom grundskolans identifierade områden och redogörs för i denna rapport.

Identifierade utvecklingsbehov

Utifrån uppföljningen av läsåret 2020/2021 kan konstateras att nuvarande prioriterade områden; att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och skapa förutsättningar för den tillgängliga lärmiljön behöver även fortsättningsvis vara i fokus. Som anges ovan finns skillnader mellan skolor och rektorsområden vad gäller hur långt verksamheten har kommit i utvecklandet av det systematiska kvalitetsarbetet. Därtill finns ett behov att utveckla uppföljning och analyskompetens i grundskolan som helhet. Detta kommer förvaltningen att erbjuda genom en kompetensutvecklingsinsats till samtliga skolläda inom ramen för förvaltningens Skolledarforum.

Därtill kommer det övergripande systematiska kvalitetsarbetet att utvecklas i riktning mot fritidshem och grundsärskola.

För de skolor som har behov av mer riktat stöd för att utveckla formerna för och organiseringen av sitt systematiska kvalitetsarbete kommer förvaltningen att erbjuda detta.

Inom ramen för det prioriterade området att *Skapa förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö* kan konstateras att det finns stora skillnader mellan och inom skolor i arbetet med att utveckla och skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Det fortsatta arbetet i grundskolan som helhet kommer att inriktas mot att skapa en kommungemensam bild och definition av begreppet tillgänglig lärmiljö. Detta innefattar att kartlägga nuläget i kommunens grundskolor samt utveckla stödet till skolorna för att bidra till ökad likvärdighet inom och mellan kommunens skolor.

Under senare delen av läsåret 21/22 kommer ett arbete med framtagande av en gemensam vision för grundskolan att

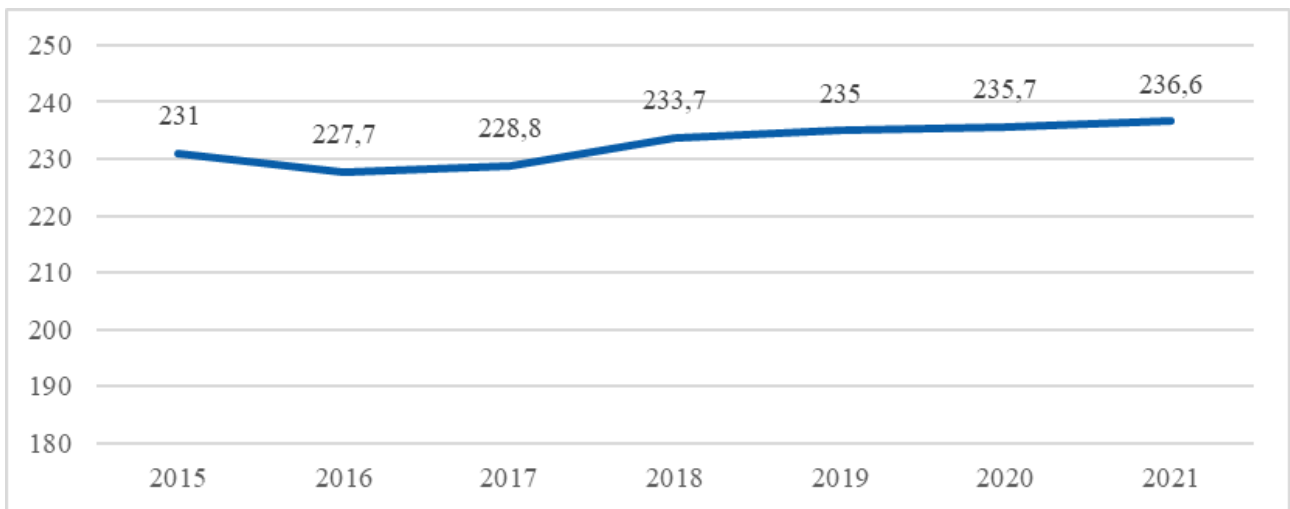
genomföras. Arbetet kommer att ske tillsammans med grundskolans rektorer och en referensgrupp bestående av lärare och andra funktioner.

Analys

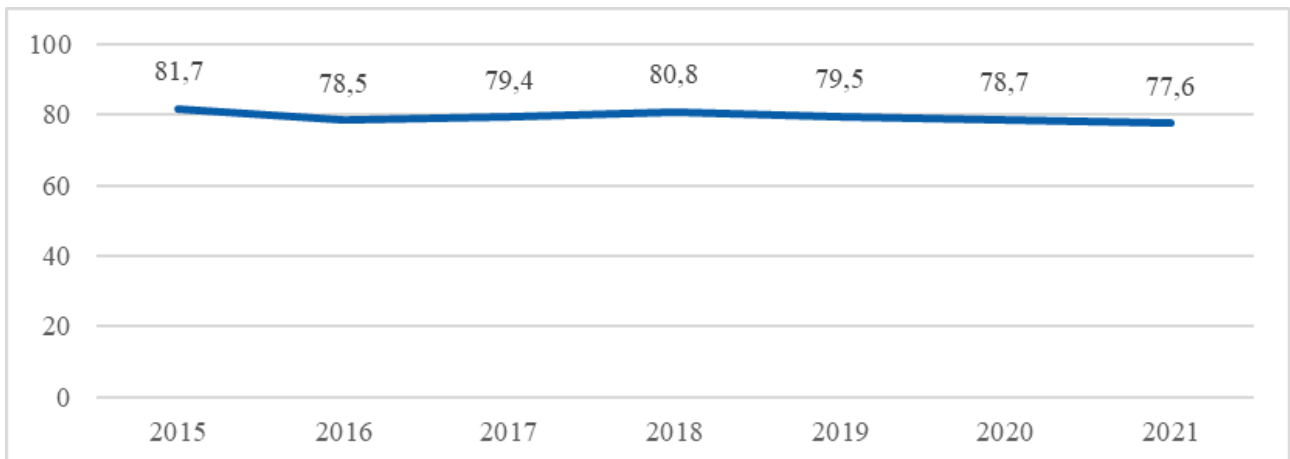
Nationella mål: Kunskap, utveckling och lärande

Uppföljning och analys

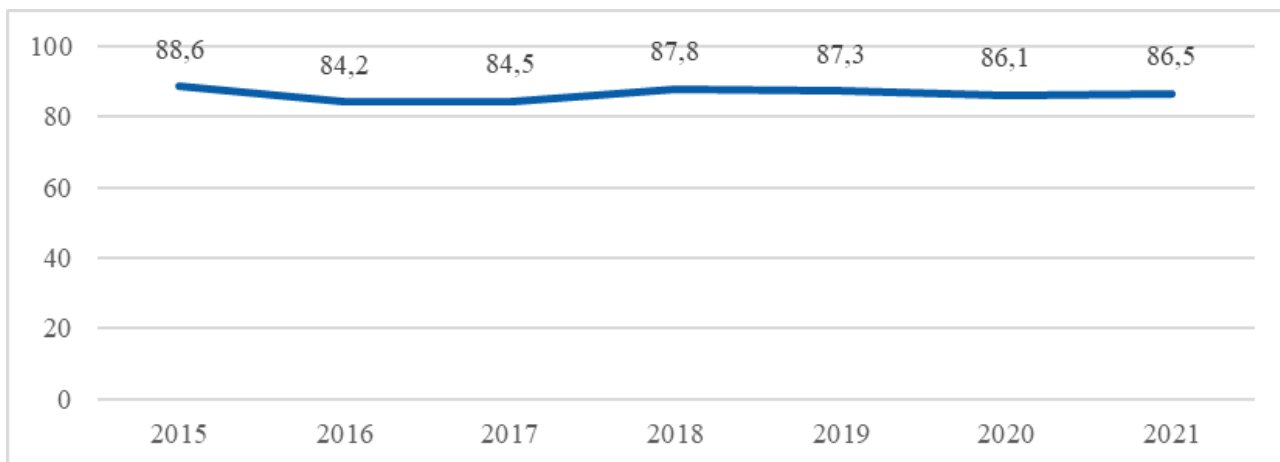
Meritvärde, åk. 9

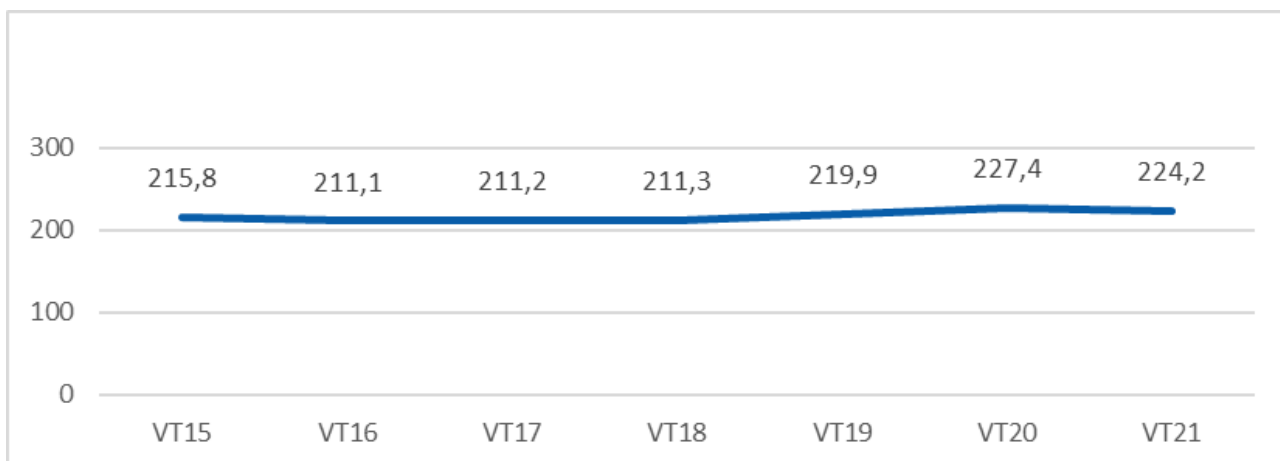
Uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, åk. 9

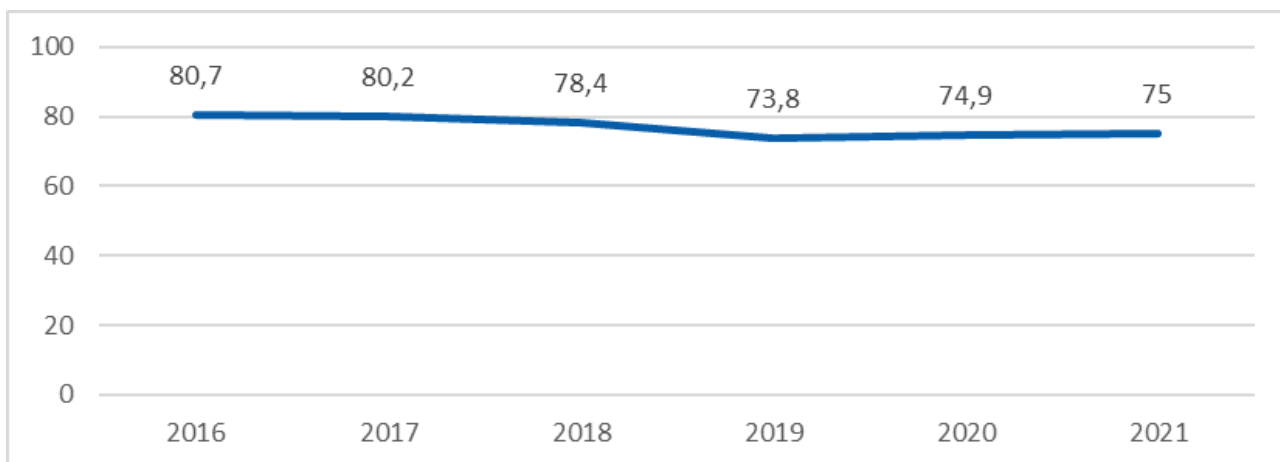
Behörighet till gymnasieskolan, yrkesprogram, åk. 9

Meritvärde, åk. 6

Uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, åk 6

Databearbetning

Enligt Skolverkets officiella statistik fortsätter den positiva trenden i meritvärde i åk. 9 i år och utfallet har höjts sedan föregående år. Eftersom endast flickornas meritvärde ökat (ökning med cirka 2 poäng) medan pojkarnas meritvärde

sjunkit (sänkning med cirka 1 poäng) har skillnaden mellan könen blivit lite större i år. Flickorna har uppnått sitt näst högsta meritvärdesresultat efter rekordåret 2019 och även pojkarna har uppnått sitt näst högsta meritvärdesresultat efter rekordåret 2020. Det finns skillnader i meritvärde mellan enheter och även mellan geografiska områden. På övergripande nivå har skolor i socioekonomiskt utsatta områden lägre resultat än övriga skolor i kommunen. Tar man hänsyn till sommarlovsskola och de betyg som läses upp där (ingår inte i Skolverkets statistik) finns det undantag från mönstret. Vid en jämförelse av upplästa betyg finns det skolenheter i socioekonomiskt utsatta områden där meritvärdet är i nivå med eller högre än enheter i centrala Huddinge. Meritvärdet i Huddinge är något högre än snittet i riket men något lägre än snittet i länet, den här skillnaden gäller även för måtten andel elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och andel elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. I åk. 6 har den positiva trenden för meritvärdet brutits i år med en liten sänkning. Flickornas meritvärde har sänkts mycket, från 244,5 till 233,3, medan pojkarnas meritvärde ökat något, från 212,1 till 215,6.

Elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen är den enda indikator som har en fortsatt negativ trend i åk. 9, även om det rör sig om en liten sänkning varje år. Även om andelen som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen ökat marginellt i åk. 6 de senaste två åren, är andelen i åk. 6 fortfarande betydligt lägre i år i jämförelse med åren 2015-2018. Skillnaden mellan könen i åk 9 har ökat marginellt i år eftersom andelen bland pojkar sjunkit i lite större omfattning än bland flickorna. I åk 6 har skillnaden mellan könen i år nästan eliminerats, från en skillnad på cirka 9 procentenheter de två föregående åren till en skillnad på 1 procent i år. Det beror på andelen pojkar som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen ökat i år medan andelen flickor sjunkit. Detta är den indikator där det kan konstateras störst skillnad i utfall i jämförelse mellan enheter och följaktligen mellan områden. Den lägsta andelen elever som uppnår kunskapskraven på en skola är 58,5 % medan den högsta andelen är 92,7 %. Kommundelarna Vårby, Flemingsberg, Glömsta och Skogås har lägre resultat inom detta mått än snittet i kommunen. Man får dock ha i åtanke att dessa kommundelar har en högre andel elever som inte gått i svensk skola lika länge som andra elever och att de därför kan ha haft svårt att hinna uppnå kunskapskraven i samtliga ämnen. Skillnaden mellan enheter och områden är större i åk. 6.

Inom enskilda ämnen syns det en ökning av andelen elever som når kunskapskraven i åk. 9 jämfört med förra året främst i ämnena svenska som andraspråk och matematik, men även engelska. I ämnet svenska syns en liten nedgång av andelen elever som når kunskapskraven. Svenska som andraspråk har haft en tydlig trend de senaste fem åren, där andelen som når kunskapskraven ökat från 51 % till 77,6 %. I jämförelse med länet i åk. 9 är andelen som uppnår kunskapskraven något lägre i Huddinge i ämnena engelska, matematik och svenska, men avsevärt högre i svenska som andraspråk, samma ämne som haft en positiv utveckling de senaste åren. Huddinge har en lägre andel som uppnår kunskapskraven i idrott och hälsa samt slöjd jämfört med länet, men högre andel som uppnår kunskapskraven i resterande ämnen. I åk. 6 har ämnet svenska som andraspråk en positiv trend precis som i åk. 9, även om den positiva utvecklingen i åk 6. endast skett de senaste två åren. Samma gäller för svenska där andelen som uppnår kunskapskraven ökat två år i rad i åk. 6. I jämförelse med länet i åk. 6 har Huddinge en något lägre andel som uppnår kunskapskraven i teoretiska ämnen, och en något högre andel som uppnår kunskapskraven i praktiska ämnen. Det enda undantaget bland teoretiska ämnen är modersmål där andelen elever som uppnår kunskapskraven uppgår till 100 % i Huddinge vilket är högre än snittet i länet i både åk. 6 och 9. Ett annat ämne som sticker ut är moderna språk med en negativ utveckling de senaste två åren i åk. 6 (finns endast statistik för 2019-2021) samt en negativ utveckling de senaste fyra åren i åk. 9. I åk. 9 har andelen som uppnår kunskapskraven i ett modernt språk sänkts från 97,8 % till 95,9 % mellan 2017 och 2021. Eftersom moderna språk utgör det 17:e ämnet vid beräkningar av meritvärde har detta en negativ påverkan på meritvärdet.

Den tidigare negativa trenden avseende andel elever behöriga till gymnasieskolan har brutits i år med en marginell ökning av andelen behöriga. Andelen behöriga är dock lägre än åren 2018 och 2019. Det är främst bland pojkar andelen behöriga har ökat, vilket också innebär att skillnaden mellan könen har minskat. Även för indikatorn behörighet till gymnasieskolan finns betydande skillnader mellan enheter och områden. Skillnaden mellan enheten med lägst resultat och enheten med högst resultat är 29,3 procentenheter.

Analys

I enligt vad som anges ovan kan konstateras en positiv trend avseende indikatorn meritvärde, en liten uppgång sedan föregående år avseende yrkesbehörigheten till gymnasiet medan indikatorn avseende kunskapskrav i alla ämnen har en negativ trend, för elever i åk 9. Liksom anges ovan är det också stora skillnader i resultaten mellan områden och skolenheter. I skolornas uppföljningsrapporter för läsåret 2020/21 anges olika orsaker till positiva respektive negativa utfall och trender avseende kunskapsresultaten för den enskilda skolan och rektorsområdet. Förvaltningen ser dock ett antal orsaker och utvecklingsområden som är gemensamma för flera skolor och för grundskolan som helhet. Dessa redogörs för nedan. Vidare kan konstateras att hur långt skolorna har kommit i att utveckla arbetet inom ramen för dessa områden också har stor påverkan på elevernas kunskapsresultat. Dessa områden redogörs för nedan.

Systematiskt kvalitetsarbete

Inom ramen för grundskolans verksamhetsplan och arbetsplan är det systematiska kvalitetsarbetet ett prioriterat område. För grundskolan som helhet kan konstateras att skolorna har former för ett systematiskt kvalitetsarbete men att de har kommit olika långt i sitt arbete. Vi har ett pågående utvecklingsarbete inom ramen för Samverkan för bästa skola på såväl förvaltningsnivå som tre skolenheter. De skolor som ingår i satsningen för Samverkan för bästa skola har under året tagit sig från ett läge till ett annat och där vi kan se att de har en organisation för det systematiska kvalitetsarbetet som innebär att de nu kan fokusera på förändrings- och utvecklingsarbete. I förvaltningens arbete med att utveckla former och strukturer för alla skolors systematiska kvalitetsarbete kan vi se att vi tagit steg framåt genom strukturerna i Stratsys, stöd i form av workshops, skolledarforum med fokus på kollegialt lärande samt kvalitetsdialoger med respektive skolenhets ledningsgrupp.

Övergripande kan konstateras att skolorna generellt sett har kommit långt i sitt arbete med databearbetning och att många har kommit längre i sitt arbete med analys av data, samt att det i mindre grad förekommer att skolor hittar orsaker till resultat i yttre faktorer (t ex elever, ekonomi eller lokaler) som inte har med undervisningen att göra. Sammantaget finns det mer kvar att göra i arbetet med den sammanfattande analysen i uppföljningsrapporten vilken är den del av rapporten där skolan redogör för identifierade utvecklingsområden och styrkor. Dessa ska i sin tur utgöra avstamp för planering av insatser för kommande läsår. I planeringen för ett läsår ska också anges effekter av de insatser skolan identifierat, samt hur dessa ska följas upp. Skolorna har kommit olika långt när det gäller att formulera mål/aktiviteter i koppling till effekter och uppföljning av dessa. Skolorna uttrycker önskemål om stöd i att arbeta med att identifiera effekter/indikatorer i verksamheten för att kunna följa förändring av kvalitativ karaktär. Därtill önskas stöd i arbetet att identifiera effekter på kort respektive lång sikt. Det kan konstateras att analyskompetensen behöver stärkas på alla nivåer. Bland annat kan nämnas att strukturer önskas för lärare i arbetet med uppföljning och analys i syfte att utveckla undervisningen.

Uppföljningen visar vidare att det fortsatt behöver utvecklas former inom det systematiska kvalitetsarbetet för att synliggöra kvaliteten i grundskolan och fritidshemmet. Några skolor har kommit vidare i sitt arbete med dessa delar men övergripande behövs stöd och generella stödstrukturer för att stärka dessa delar inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Utmaningarna som skolorna uttrycker handlar bland annat om hur man kan titta på kvaliteten när det till exempel inte finns kunskapsresultat och betyg. Där finns behov av att utveckla andra former för att följa kunskapsutveckling och kvalitet.

I de skolor där man har kommit långt utgör det systematiska kvalitetsarbetet grunden och starten för skolutvecklingsarbetet och utgår från de framgångsfaktorer som finns kring skolutveckling i vilket bland annat långsiktighet, det pedagogiska ledarskapet och kollegiala lärandet är centrala delar. I dessa skolor genomsyrar och involveras det systematiskt kvalitetsarbetet på alla nivåer i skolan, dvs skolan i sin helhet, arbetslagen, den enskilda pedagogen och eleverna. De skolor som har ett väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete följer upp verksamheten på individ-, grupp- och organisationsnivå och har uppföljningar och analys som dels sker löpande under läsåret och dels genom sammanfattande analys läsårsvis. Dessutom finns en långsiktig flerårsplan där det löpande arbetet justeras i riktning mot målen. I de skolor som har ett väl utvecklat systematiskt arbete kopplas därutöver uppföljningar till hur undervisningens utformning och kvalitet kan förändras och utvecklas. I arbetet följer man också upp och utvärderar verksamheternas inre organisation. I dessa skolor är ett väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete navet i skolans organisering för alla elevers möjlighet att mötas av en undervisning som ger dem förutsättning för lärande och utveckling. I de skolor där formerna är väl utvecklade i det systematiska kvalitetsarbetet kan man se en förändring av kvalitet och resultat i positivt riktning över tid. Generellt kan vidare konstateras att många av de skolor som har ett väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete också har haft samma skolledning under en längre tid och som därmed kunnat utveckla systematiska former och långsiktighet i sitt arbete.

I de skolor som befinner sig i ett socioekonomiskt utsatt område kan urskiljas att ett mycket väl utvecklat systematiskt kvalitetsarbete är en central förutsättning men där elevernas resultat trots det inte når jämförelsebara kunskapsresultat i relation till elever i andra områden i kommunen. Dessa skolor lyfter särskilt vikten av att följa elevernas kunskapsprogression och synliggöra lärandet för eleverna, detta bland annat eftersom att elevgruppen ofta förändras och byts ut. Flera skolor lyfter behovet av att analysera behov och progression på grupp nivå och att följa progressionen för samma elevgrupp, och inte jämföra med andra årskullar.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet följs progressionen i elevernas lärande på alla skolor fyra gånger per läsår. Skolorna arbetar med att följa elevernas lärande genom bedömningsstöd, screening och uppföljningar inom det systematiska kvalitetsarbetet. Progressionen följs också upp på olika sätt genom resultatanalys på olika nivåer - ämneslag, arbetslag, elevhälsa, ledning – men det varierar mellan skolorna hur väl utvecklade formerna är. I de skolor som ha kommit långt i detta arbete har skolledningen utarbetat frågor och strukturer för att ge arbetslag/ämneslag/lärare möjlighet att bidra i analys och planering. Vidare styr skolledningen analys om undervisning bort från den enskilda eleven till att istället handla om hur undervisningen/skolan kan organiseras för att möta elevernas behov genom tidiga insatser. Det finns dock skolor som har en längre väg kvar i att utveckla formerna för analysen av kunskapsuppföljningarna och titta på undervisning och organisation för att organisera stöd och insatser

snarare än att fokusera på eleven.

Många av skolorna beskriver att de organiserar för och ger förutsättningar för det kollegiala lärandet och att förstelärarnas uppdrag har växlat över till att vara processledare inom skolans utvecklingsområden snarare än inom ämnesområden. Alla skolor uppger dock att pandemin har påverkat skolutvecklingsarbetet och det kollegiala lärandet på olika sätt. Flera insatser har fått pausas och skjutas på framtiden, medan andra kunnat genomföras om än med viss justering från ursprungsupplägget. I flera skolor har till exempel planerade lektionsbesök eller observationer inte kunnat genomföras. Andra saker som beskrivs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i analysen av resultaten och som påverkats av pandemin är exempelvis:

- elevernas möjlighet till att simma har påverkat elevernas kunskapsutveckling i ämnet idrott och hälsa
- hög frånvaro hos elever och medarbetare har påverkat resultaten i vissa skolor/klasser och många skolor uppger att det till viss del har påverkat såväl trygghet som studiero
- distans/fjärrundervisning har påverkat undervisningsstrukturer vilket har lett till bland annat:
  - att vissa elever har haft större möjligheter till att fokusera på studier
  - i några fall bidragit till ökad ohälsa för elever
  - mindre elevinflytande och lustfyllt lärande
  - ändrade förutsättningar och kompetens gällande lärares bedömning av vissa moment

Tillgänglig lärmiljö

Inom ramen för verksamhetsplan och arbetsplan är skolornas arbete med tillgänglig lärmiljö ett prioriterat fokusområde. Alla skolor har inom ramen för sitt systematiska kvalitetsarbete identifierat att de på olika sätt behöver arbeta med utvecklingsinsatser för tillgänglig lärmiljö. En tillgänglig lärmiljö är avgörande för att ge alla elever möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Det handlar om insatser för att utveckla den pedagogiska lärmiljön, den sociala lärmiljön och den fysiska lärmiljön för att på så sätt öka graden av tillgänglighet i lärmiljön. Alla skolor har olika utgångsläge och behov och därför ser också de identifierade utvecklingsområdena och insatserna olika ut. Ett gemensamt utvecklingsområde är att definiera begreppet och skapa en gemensam referensram för det fortsatta arbetet i skolorna.

Övergripande kan konstateras att det finns stora skillnader mellan och inom skolor i arbetet med att utveckla och skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Flera skolor lyfter behov av en tillgänglig lärmiljö och anpassad undervisning för att möta alla elevers behov. Det handlar om att öka kompetensen för att kunna möta alla elevers behov genom till exempel att förändra synsätt och arbetssätt i syfte att utveckla och anpassa skolans organisation, elevhälsans främjande arbete och differentiera undervisningen (bredda basen).

Tillgänglig lärmiljö i undervisningen

Många skolor lyfter upp behovet av att utveckla kompetensen och förmågan att anpassa undervisningen för möta elevernas behov. Det handlar bland annat om ledarskapet i klassrummet, differentierad undervisning, kompetensen att möta elever med exempelvis olika funktionsvariationer och särskilt begåvade elever. Flera skolor uppger att tillgängligheten avgörs av den enskilda lärarens kompetens och att det finns lärare som behöver stöd med ökad kompetens för att göra synvändan och vända spegeln mot sin undervisning och inte mot eleverna. Några skolor ser att elevernas behov har ändrats över tid och de inte alltid är rustade med rätt kompetensen för att möta behoven gällande till exempel flerspråkiga elevers lärande, NPF och anti-pluggkultur.

Flera skolor lyfter behov av att öka kompetensen för att möta nyanlända elevers lärande och även språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen. Få skolor berör hur de använder sig av flerspråkigheten som en tillgång i lärandet eller hur studiehandledningen på modersmålet används eller organisering och användande av svenska som andra språk (andraspråksinläringen). Flera skolor lyfter att undervisningen i SO/NO-ämnen och matematikundervisningen behöver utvecklas. Skolorna lyfter att eleverna anger att matematikundervisningen upplevs som svår och abstrakt. Vidare lyfter flera skolor att många elever saknar begreppen vilket påverkar deras möjlighet att ta till sig undervisningen i alla ämnen. Det finns skolor som planerar att fokusera på språkutveckling och läsning i samtliga ämnen och utvecklingsarbete kopplat till den kommungemensamma språkplan som nu finns framtagna. Få skolor beskriver hur skolbiblioteket används i undervisningen för att bidra till språkutveckling.

I många skolor har digitala verktyg en given plats i arbetet med att skapa tillgänglig lärmiljö. En hög digital kompetens i undervisningen stöttar flera av de elever vi annars skulle kunna tappa. Det varierar mellan skolorna vad gäller kompetens, strategi för användandet av och tillgång till digitala verktyg. Användandet av digitala lärvärtyg har också

varit en viktig förutsättning i den omställning som behövde ske under pandemin med fjärr- och distansundervisning. Många nya lärdomar har under den här perioden också utvecklats bland såväl elever som lärare och bidragit att utvecklingen gått framåt gällande digitalisering i alla våra skolor.

Bland de skolor som är på god väg i sitt utvecklingsarbete med tillgänglig lärmiljö finns exempel på skolor som har utformat skolgemensam lektionsdesign. I dessa skolor är det uttalat att lärmiljön ska vara likartad i alla klassrum, att eleverna ska känna igen sig oavsett vilket klassrum de befinner sig i, gemensamma regler i alla klassrum, gemensam struktur kring bildstöd, hur man startar och avslutar lektioner, presenterar lektionens mål osv. Detta skapar sammantaget förutsägbarhet att alla gör lika och att det arbetet följer med även på rastaktiviteter och i fritidshemmet. De skolor som har kommit långt med detta ser också att det har påverkat resultaten i positiv riktning. Dessutom finns det skolenheter som har kommit långt i sitt arbete med att se till så att alla lärare har hög kompetens kring funktionsvariation och differentierad undervisning för att kunna möta alla elever oavsett behov.

Några skolor har också arbetat aktivt med att anpassa den fysiska lärmiljön såväl i möblering och användning av klassrum (t ex avskalad miljö för att minska intrycken, avskilda arbetsplatser för den som behöver det) som i skolans gemensamma utrymmen som ljushall, bibliotek mm. Det finns skolor som har särskilda paket/lådor som är utrustade med material att använda till exempel bildstöd, skärmar och tim-timer.

Det finns skolor som arbetar aktivt med genusfrågan för att kunna möta alla elever i undervisningen i den frågan. Dessa skolor arbetar aktivt med kompetensutveckling för alla medarbetare gällande normmedvetenheten för att utmana personalens förhållningssätt.

Förvaltningen kan konstatera att mycket av arbetet med den tillgängliga lärmiljön är kopplat till det som sker i undervisningen på lektioner men det finns också flera skolor som inkluderar fritidshemmet i utvecklingsarbetet med tillgänglig lärmiljö. Dessa skolor har också utvecklat former för dela-kultur mellan skolor gällande detta. Det kan exempelvis omfatta att utveckla en aktivitetstavla på fritidshemmet för att synliggöra lärandet och bidra till elevdelaktighet, eller att utforma rastaktiviteter som bygger på elevernas behov eller möjlighet till lugn och ro på fritids.

Det har uttryckts behov från skolorna gällande en kommungemensam plan för övergångar. Förvaltningen har nu tagit fram en sådan plan för övergångar mellan förskola och skola. Det pågår även ett arbete för att ta fram en plan för övergången mellan stadier och mellan grundskola och gymnasieskolan. Det finns skolor som har kommit långt i sitt eget arbete med övergången mellan stadier och som också har en bra inskolningsplan för detta.

Många skolor har ett väl utvecklat arbete med bedömning och beskriver sitt arbete med formativ bedömning och sambedömning på skolan. Samtidigt finns det några skolor som lyfter formativ bedömning som ett utvecklingsområde så att eleverna i större utsträckning ska få syn på sitt eget lärande. Skolor lyfter också vikten av att utveckla bedömnings-/examinationsformer så att eleverna får visa sina kunskaper på olika sätt.

Flera skolor ser att man behöver arbeta med sambedömning inom skolan men efterfrågar också sambedömning mellan skolor i syfte att få till en likvärdig bedömning i kommunen. Flera skolor lyfter vidare behovet av samplanering mellan olika ämnen för att säkerställa att elevernas förmågor kan bedömas i flera ämnen där lärarna sedan kan sambedöma.

Det finns skolor som har utvecklat former för att än bättre ge alla elever förutsättningar att nå gymnasiebehörighet. Vissa skolor har särskilt identifierat att skolan behöver utveckla sitt arbetssätt och sin organisation för att ge alla elever möjlighet nå minst E i alla ämnen. I några skolor finns nära strukturerat samarbete mellan till exempel förstelärare, ämneslärare och socialpedagoger. Just satsningen på E i alla ämnen har av Skolinspektionen lyfts fram som en viktig indikator. Skolinspektionen lyfter i en av sina granskningar om skolenheter med långvarigt låga resultat att dessa enheters rektorer ofta prioriterar måttet gymnasiebehörighet medan godkända betyg i alla ämnen framstår som ett mer sekundärt mål. Sammantaget kan vi se att förvaltningen behöver arbeta för att flera skolenheter får till synvändan gällande betyget E i alla ämnen för att undvika för stort fokus på enbart svenska, engelska och matematik.

Identifiera och organisera för att främja tillgänglig lärmiljö för alla

Det finns många skolor som behöver arbeta vidare med att vända sitt arbete från reaktivt till främjande arbete men det finns också några skolor som har kommit långt i sitt arbete med att organisera för en främjande struktur på skolan för att kunna möta alla elevers behov.

I de skolor som har kommit långt i sitt arbete med tillgänglig lärmiljö för alla elever finns det väl utvecklade former för att arbeta med att utreda/kartlägga elevernas behov i syfte att kunna organisera för anpassningar och särskilt stöd. I detta arbete är elevens röst, behov och delaktighet i fokus. Det finns ett främjande arbete för att tidigt identifiera elever som är i behov av kartläggning, stöd eller anpassningar. Det finns ett inkluderande förhållningssätt som genomsyrar alla i skolan (skolledning, elevhälsoteam, lärare och övriga pedagoger). Dessa skolor har organiserat för rutiner och mötesformer som göra att alla möts tvärprofessionellt med ett lösningsfokuserat förhållningssätt för

elevens bästa istället för att elever skickas runt mellan lärare och elevhälsoteam. I dessa skolor finns också en organisation för att ge eleverna stöd utifrån behov och inte utifrån standardlösningar. Det kan handla om lärtid alternativt mindre sammanhang för elever i behov av stöd i perioder, hela eller delar av dagen. Dessutom följs insatserna upp regelbundet för att fortsatt kunna bedöma om insatserna möter elevens behov.

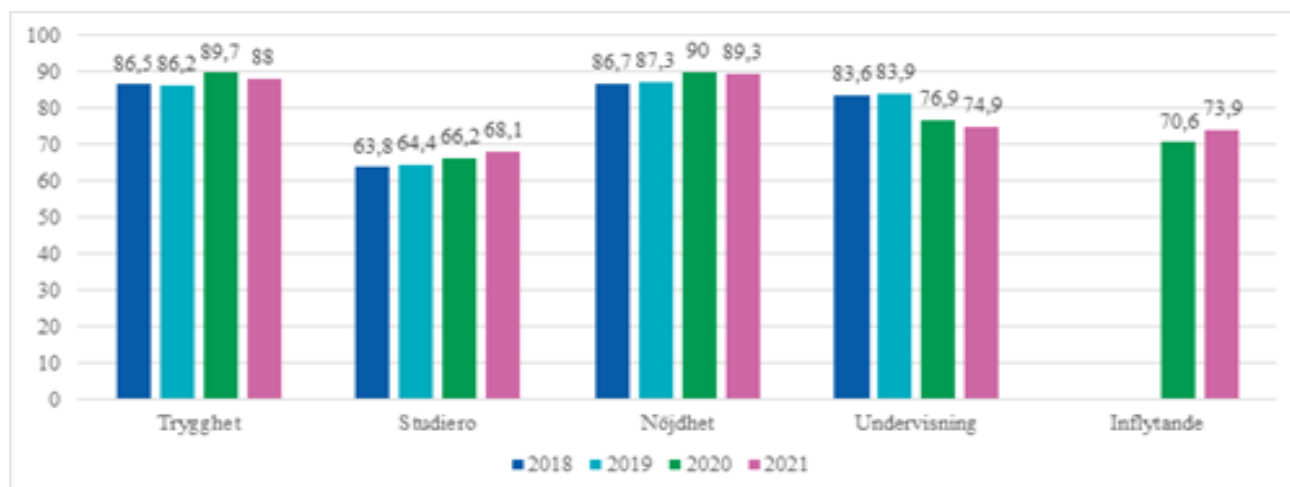
Screening och kartläggning som utmynnar i att rätt insatser sätts in är en viktig förutsättning för att ge elever rätt stöd och förutsättningar för att utvecklas i sitt lärande. Flera skolor lyfter att man ser behov av att fånga upp elever i behov av stöd tidigare. Vidare lyfts att resultaten av dessa kartläggningar på ett bättre sätt behöver användas som utgångspunkt i förändring och anpassning av undervisning. Flera skolor lyfter ett framgångsrikt arbete med att koppla resursfördelning till kartläggning och screening genom ett tätt samarbete i organisationen har lett fram till högre kunskapsresultat. Några skolor uttrycker att de saknar tillräcklig kompetens för att kartlägga nyanlända elevers kunskaper och att behovet av detta har ökat i vissa skolor då mottagandet av nyanlända elever har ökat i dessa skolor.

Flera skolor beskriver behovet av att utveckla arbetet med att främja närvaro i skolan för att aktivt motverka att elever har hög problematisk skolfrånvaro eller inte alls kommer till skolan. Många skolor lyfter behovet av kommunövergripande stödinsatser med till exempel främjande insatser och närvaroteam. Vidare lyfter många att kompetensen och insatser kring stor psykisk ohälsa behöver öka. Även ungdomar som vi riskerar att tappa i skolan som dras in i kriminalitet lyfts fram som en grupp som skolorna önskar stöd i arbetet kring. I dessa fall uttrycks också ökat behov av samverkan med andra förvaltningar och myndigheter i såväl det främjande och förebyggande som i det åtgärdande vid akuta lägen.

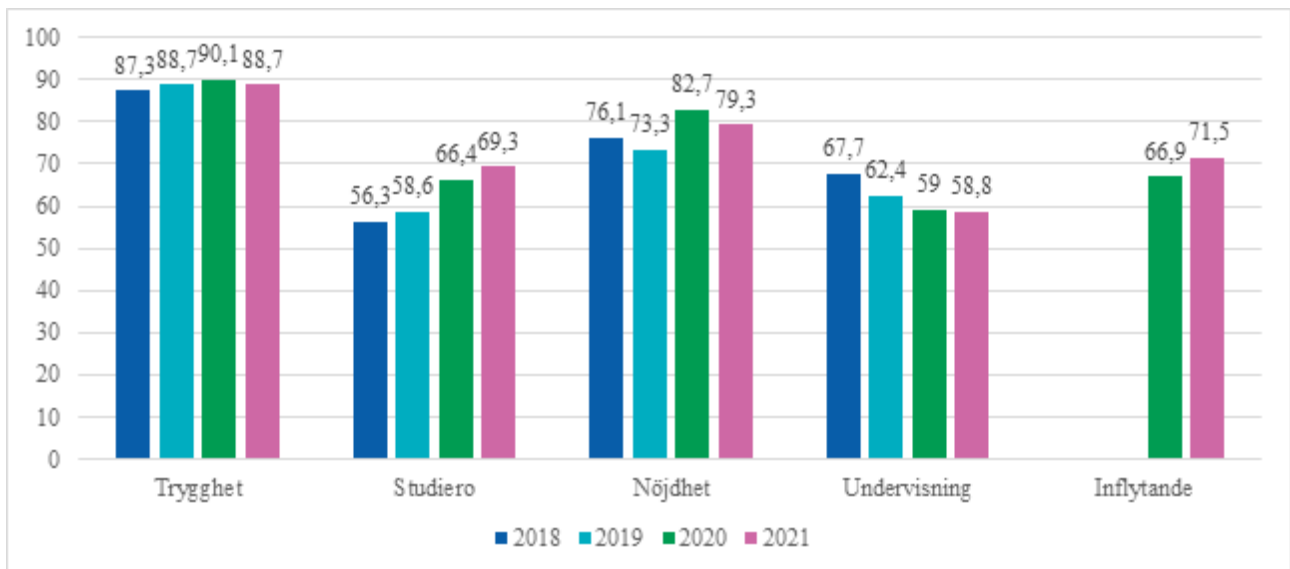
Nationella mål: Normer, värden och inflytande

Uppföljning och analys

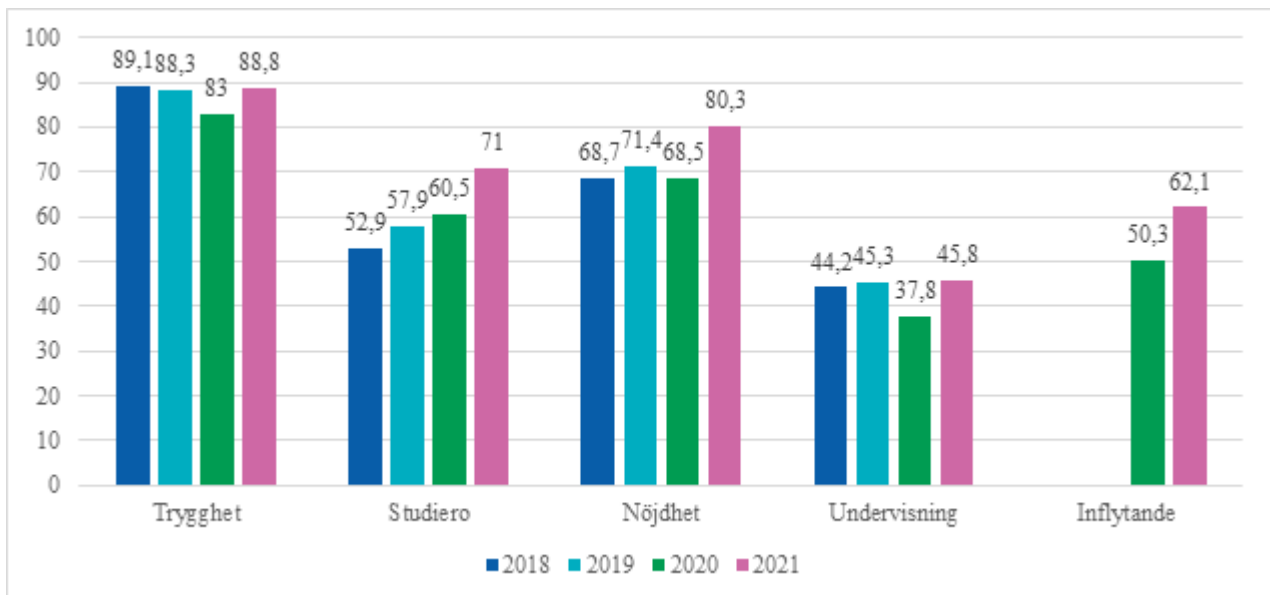
Åk 3

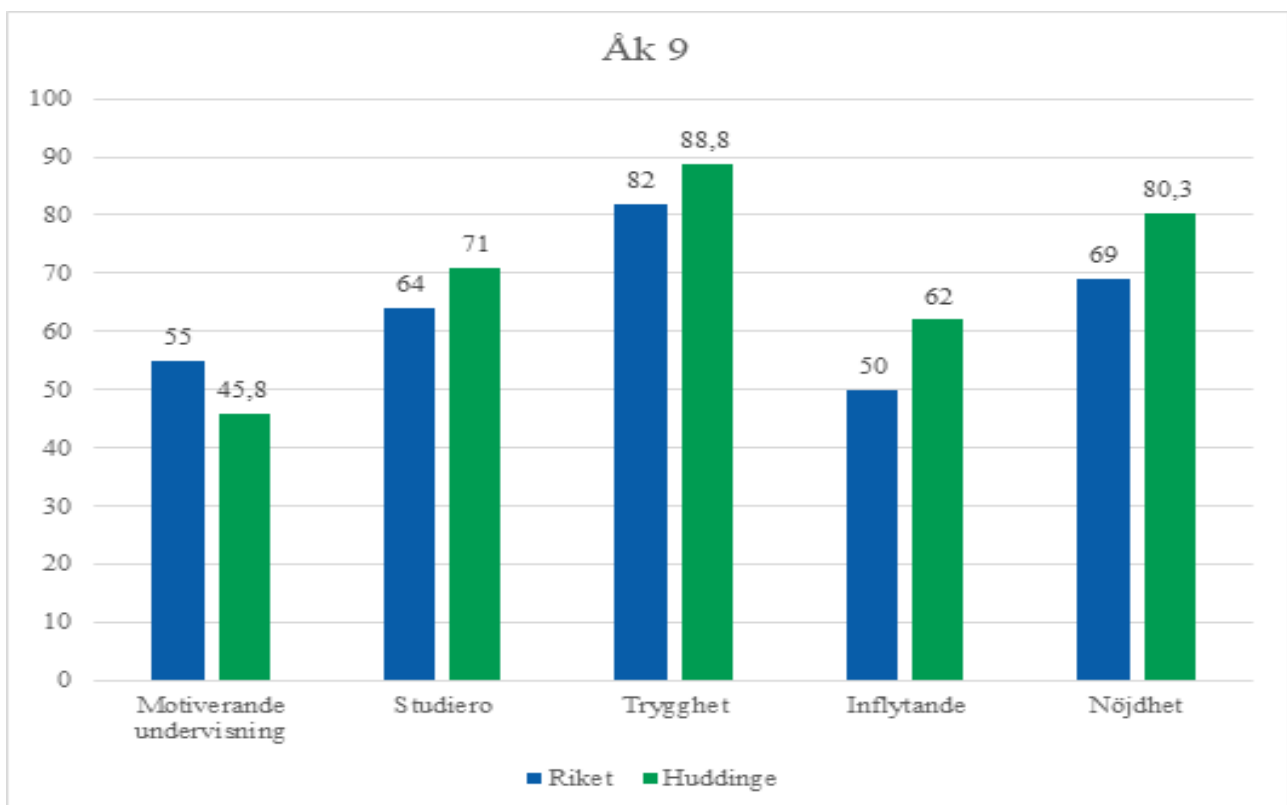
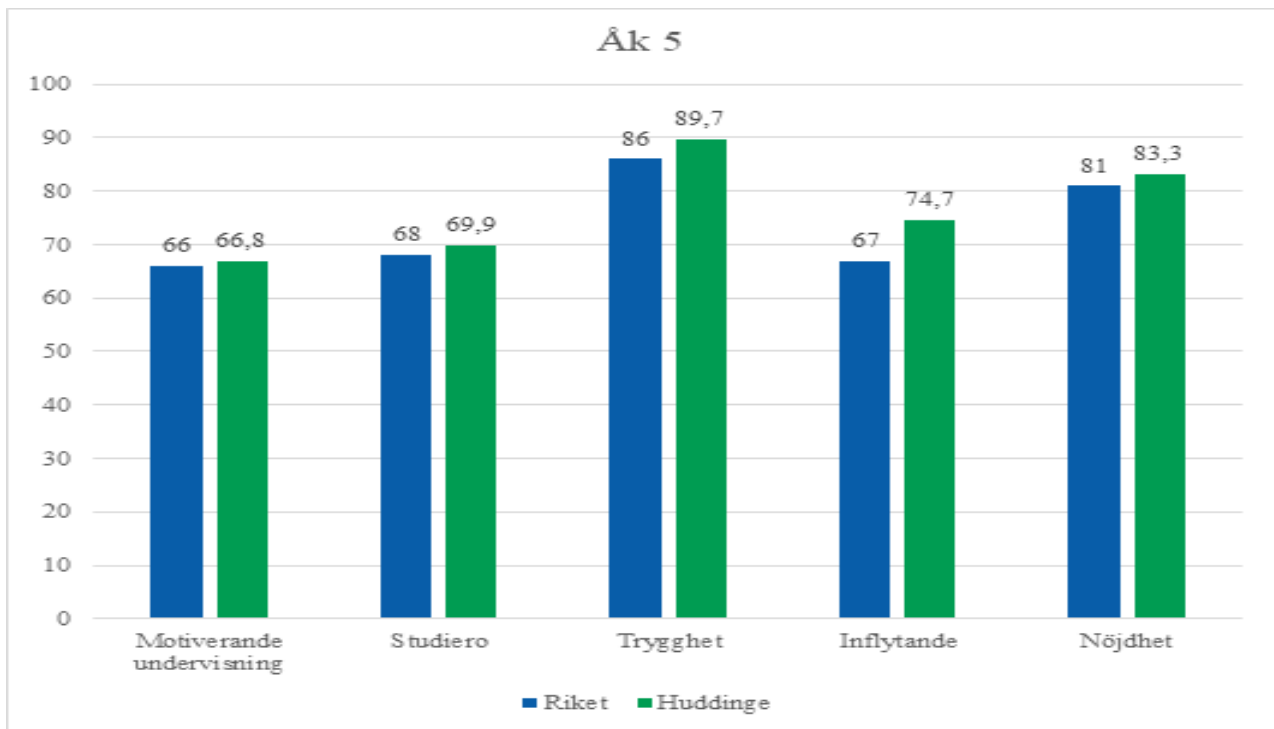
Åk. 6

Åk. 9

Skolinspektionens enkät

Livsstilens betydelse	Resultat från Huddinges kommunala grundskolor, 2021
Åk 3-6 Jag förstår att det jag gör påverkar miljön	83,4
Åk 3-6 Jag förstår att det jag gör påverkar min hälsa	88
Åk 3-6 Jag förstår när jag är en ansvarstagande person i samhället	83,7
Åk 7-9 Jag förstår när jag genom medvetna val betar mig som en ansvarstagande person i samhället	87,3

Livsstilens betydelse	Resultat från Huddinges kommunala grundskolor, 2021
Åk 7-9 Jag är medveten om vilken påverkan min livsstil har för min hälsa	91,6
Åk 7-9 Jag är medveten om vilken påverkan mina handlingar har för miljön	88,1

Databearbetning

Frågor som har högst andel nöjda elever rör delar av undervisningen såsom att lärarna hjälper eleverna när de behöver det. De frågor som har lägst andel nöjda i elevenkäten rör studiero, inflytande och att undervisningen är motiverande på så sätt att den gör eleverna nyfikna att lära sig mer.

Pojkarna är nöjdare med tryggheten och studieron i åk. 3-6, men inte inom övriga frågeområden där flickorna i högste utsträckning anger att de är nöjda, det gäller särskilt inflytande och att undervisningen gör eleverna nyfikna på att lära sig mer där pojkarna är särskilt missnöjda. Pojkarna är generellt nöjdare än flickorna i åk 7-9, där är istället flickorna särskilt missnöjda med att undervisningen gör eleverna nyfikna på att lära sig mer, samt att lärarna får dem att tro på sig själva. Trots ett lågt resultat i relation till andra frågor i enkäten har studieron en positiv trend som fortsätter i år i såväl årskurs 3 som årskurs 6 och årskurs 9.

Skolinspektionen genomför en nationell enkätundersökning i årskurserna 5 och 9 och vid en jämförelse med rikets resultat är andelen som upplever studiero cirka 2 procentenheter högre i Huddinge i årskurs 5 och 7 procentenheter högre i årskurs 9. Däremot har frågan om undervisningen gör eleverna nyfikna att lära sig mer ett lågt resultat i samtliga årskurser och den frågan har dessutom en negativ trend i årskurserna 3 och 6. Därtill är det den enda frågan som har ett lägre resultat i jämförelse med riket i både årskurs 5 och årskurs 9. I årskurs 9 är skillnaden mellan Huddinge och riket särskilt tydlig. Inom övriga frågor har Huddinge en högre andel som upplever sig nöjda jämfört riket. I fritidsverksamheten har frågan om eleverna lär sig nya saker på fritids en försiktigt positiv trend och frågan om lugn och ro har en något starkare positiv trend. Fritidsfrågorna har överlag en högre andel nöjda jämfört med frågorna som rör skolan. På samma sätt som med kunskapsresultaten finns det en skillnad mellan områden i form av att vissa enheter i Vårby och Flemingsberg i de lägre årskurserna (åk. 3 och 6) har en lägre andel elever som upplever sig vara trygga i jämförelse med övriga områden i Huddinge. Detta gäller dock inte för årskurs 9 där det finns exempel på en skolenhet i Flemingsberg som har en jämförelsevis hög andel elever som upplever trygghet och studiero i förhållande till övriga skolor i Huddinge.

Frågorna som rör livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället är nya från och med i år och utfallet visar höga resultat i både de lägre och de högre årskurserna. Precis som med övriga frågor finns det en variation mellan enheter, där enheter i socioekonomiskt utsatta områden får ett lägre resultat för hela frågeområdet. Till nästa år kommer fokus i frågorna att skifta från hur medvetna eleverna är till huruvida eleverna lär sig om detta i skolan.

Analys

Liksom anges ovan finns det skillnader i resultaten mellan områden och skolenheter anger olika orsaker till variationen. Förvaltningen kan dock se ett antal orsaker och utvecklingsområden som är gemensamma för flera skolor och för grundskolan som helhet. Dessa ryms alla inom ramen för arbetet inom prioriterade området *Skapa förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö* och beskrivs nedan.

Normer och värden

Tillåtande klimat, relationer och trygghet

Flera skolor lyfter behovet av relationsbyggande och förtroende fulla relationer i arbetet med att skapa en trygg lärmiljö och har sett att trygghetsarbetet har stor påverkan på studieron. En stor andel skolor anger behov av fortsatt arbete med att skapa en bättre systematik i det förebyggande och främjande arbetet.

Det finns exempel på skolor som har infört kompetensförstärkningar i organisationen med exempelvis socialpedagoger. Dessa har på olika sätt bidragit till en tryggare lärmiljö. Flera skolor har arbetat med att utveckla rastverksamheten genom fler styrda och vuxenledda rastaktiviteter och ser att detta har haft effekt för lugn och ro och trygghet på skolan. Skolorna ser att fler styrda rastaktiviteter medför att det blir färre konflikter under skoldagen som helhet. Några skolor lyfter klasslärarskap på mellanstadiet som en framgångsfaktor för trygghet och studiero.

Samtliga skolor lyfter att det har varit en utmaning att arbeta med och utveckla trygghetsarbetet under pandemin. Detta då pandemin har påverkat den ordinarie personalnärvaron. Skolorna uppger att detta har påverkat studiero och

trygghet för eleverna. Några skolor med högstadium kan också se positiva effekter gällande trygghet och studiero eftersom färre elever varit på plats samtidigt i skolan under vissa perioder.

Studiero och lust att lära

Flera skolor har ett väl utvecklat arbete med gemensam lektionsdesign. Lärmiljön ska vara likartad i alla klassrum, eleverna ska känna igen sig oavsett vilket klassrum de befinner sig i. Flera skolor nämner också vikten av tydliga förväntningar på hur skoldagen ska se ut. Att redan i förskoleklass tydliggöra allt ifrån hur man går in i skolbyggnaden till hur det går till på lektionerna. Behovet av att träna på att vara i ett klassrum tillsammans med andra. Det bör finnas en röd tråd gällande struktur och regler för att det ska genomsyra hela skoldagen. Detta görs för att tillgängliggöra undervisningen men skapar också struktur och därmed trygghet och tydlighet för eleven. Ett fåtal skolor lyfter dock problematiken med att hitta en balans mellan strukturer som ger elever tydliga och trygga ramar, i relation till att ge elever en stimulerande, varierad och anpassad undervisning som har effekt för elevens lust att lära. Skolorna lyfter att dessa två uppdrag ibland är en utmaning att kombinera.

I arbetet med att skapa studiero ingår också att tillsammans med elever bestämma vad studiero innebär. Genom detta kan tydliggöras förväntningar för eleverna kring ljudnivå kopplat till aktuell aktivitet.

I arbetet med att skapa studiero lyfter flera skolor också betydelsen av att bredda basen i undervisningen med varierad och anpassad undervisning.

I arbetet med att förbättra studiero arbetar en del skolor särskilt med lektionsupplägg kopplat till rörelse och aktivitet.

En stor andel skolor lyfter också att fjärr- och distansundervisning påverkat elevens lust att lära och att man haft en stor utmaning i att anpassa undervisningen för att nå alla elever.

Elevinflytande och lust att lära

En del skolor anger att man under läsåret arbetat aktivt för ett ökat elevinflytande där elever får vara delaktiga i att diskutera om utformningen av lektionsstruktur, undervisningens ramar, gemensamma ordningsregler samt fått syn på sin egen utveckling. Flera skolor arbetar också med elevledda utvecklingssamtal.

Flera skolor har sett att elevens delaktighet påverkar studieron positivt. Skolorna lyfter behovet av olika forum som ger möjlighet för eleverna att påverka sin hela skoldag samt att de vuxna måste vara med i arbetet.

Flera skolor lyfter fram arbetet med nyanlända och behovet av att "fånga dem så snart som möjligt" då de i ett första skede är väldigt studiemotiverade. Flera skolor lyfter behov av utökad studiehandledning på modersmålet och språkutvecklande arbete som utgår från elevernas behov i syfte att möta eleven där den befinner sig.

Synliggöra lärandet

Att på olika sätt arbeta formativt för att synliggöra lärandet för eleven är centralt för att utveckla lust att lära. Flera skolor lyfter också att en framgångsfaktor är att på ett tydligt sätt förklara varför det som ska läras är viktigt. Det behöver "vara viktigt på riktigt" för att skapa en lust hos eleven.

Ledarskap i klassrummet

Det pedagogiska ledarskapet spelar en avgörande roll för klassens studiero. Forskning och goda exempel från skolor påvisar att tydlig undervisning samt undervisning som är anpassad efter elevernas nivå finns i de klassrum där det finns studiero. Här lyfter flera skolor fram lärarens behov av att lära av andra lärare inom ramen för ett kollegialt lärande. Detta kan ske genom "skuggning" och att man delar lärande exempel.

En del skolor nämner insatser med förstelärare för att arbeta med ledarskap i klassrummet och ser att det har haft effekt.

Livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället

Frågeområdet är nytt och därför är detta första gången som skolorna genomför analysen och har inte jobbat systematiskt med detta tidigare.

Hållbar utveckling är ett läroplansuppdrag. Inom ramen för ämnena i läroplanen pågår det undervisning där eleverna får kunskap om hälsa, miljö och samhälle. Det finns alltid med och hållbarhetsperspektivet genomsyrar undervisningen eftersom arbetet med hållbar utveckling ingår i många ämnen och går att väva in i många ämnen. På mellan- och högstadiet är det mest kopplat till de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena. Skolorna anger att innehållet utgör en viktig fråga för eleverna såväl i som utanför skola och är därför lätt att väva in i undervisningen i flera ämnen.

Inom frågeområdet hälsa ser vi skillnader mellan skolorna med koppling till socioekonomiska områden. Några skolor upplever att de inte får så mycket draghjälp hemifrån till skillnad från skolor som ligger i andra områden. Flera skolor har goda resultat och upplever att både elever och vårdnadshavare är hälsomedvetna medan andra skolor behöver arbeta aktivt med insatser för att öka graden av medvetenhet i frågor som berör hälsa och livsstil. Det kan även konstateras att elevers kunskap på området inte enbart kan kopplas till att dessa områden ingår som en del av undervisningen. Detta då flera skolor anger att eleverna tillskansat sig kunskaper på andra sätt. Det faktum att dessa frågor inte lyfts in i undervisningen på ett systematiskt sätt leder till bristande likvärdighet och är en del av förklaringen till att resultaten är lägre i skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Förvaltningen ser med anledning av detta behov av att utveckla frågeställningen i enkäten i syfte att inkludera undervisningens påverkan. Förvaltningen har i samarbete med Karolinska institutet startat projektet Frisk skolstart som vänder sig till elever och vårdnadshavare i förskoleklass. Detta projekt syftar till att öka kunskapen och medvetenheten gällande livsstil och hälsa.

I uppföljning av enkäten lyfter även flera skolor att elever främst bedömer sin fysiska hälsa, och att en specifik fråga om den psykiska hälsan skulle ge lägre resultat. Vidare anges att en stor andel elever har kunskaper om både miljö och hälsa, men att denna medvetenhet inte når hela vägen ut i medvetna handlingar.